

# WYMAGANIA EDUKACYJNE – Wiedza o społeczeństwie – KLASA 8

| SEMESTR I                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                              |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Ocena dopuszczająca                                                                                                                                                                                                                                       | Ocena dostateczna<br><i>Uczeń spełnia wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania oceny dopuszczającej oraz:</i>                                                      | Ocena dobra<br><i>Uczeń spełnia wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania oceny dostatecznej oraz:</i>                                                                                                                       | Ocena bardzo dobra<br><i>Uczeń spełnia wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania oceny dobrej oraz:</i>                                                                                                                                                                                    | Ocena celująca<br><i>Uczeń spełnia wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania oceny bardzo dobrej oraz:</i> |
| ROZDZIAŁ I /DZIAŁ TEMATYCZNY: Człowiek, grupy społeczne, rodzina                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                              |
| 1. Człowiekiem jestem                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                              |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi wymienić czynniki, które kształtują człowieka jako jednostkę.</li> <li>Wie, czym się zajmuje przedmiot <b>wiedza o społeczeństwie</b>.</li> <li>Wie, czym są komunikaty werbalne i niewerbalne.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi podać przykłady <b>nauk humanistycznych</b>.</li> <li>Rozumie zasady <b>komunikowania się</b> i je stosuje.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia elementy osobowości człowieka.</li> <li>Zna znaczenie słowa <b>asertywność</b>.</li> <li>Wie, jak przygotować samodzielnie prezentację i publicznie ją przedstawić.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi wymienić i opisać dziedziny humanistyki, które tworzą wiedzę o społeczeństwie.</li> <li>Opisuje elementy <b>osobowości</b> człowieka i określa, jak wpływają na różnorodność ludzi.</li> <li>Potrafi wskazać zachowania asertywne.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje najważniejsze zasady skutecznego komunikowania się</li> </ul> |
| 2. Człowiek jako istota społeczna                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                              |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia najważniejsze <b>potrzeby człowieka</b>.</li> </ul>                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi wskazać przykłady potrzeb pierwotnych –</li> </ul>                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>Charakteryzuje człowieka jako istotę <b>społeczną</b> i</li> </ul>                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>Charakteryzuje potrzeby ludzkie z uwzględnieniem</li> </ul>                                                                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje rolę więzi społecznych w budowaniu</li> </ul>                 |

|                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia kilka przykładów <b>ról społecznych</b>, które odgrywa.</li> </ul>                | <ul style="list-style-type: none"> <li>biologicznych oraz wtórnych – psychicznych i społecznych.</li> <li>Wyjaśnia pojęcie <b>socjalizacja</b>.</li> <li>Wie, czym są: interakcja i więzi społeczne.</li> </ul>                                    | <p><b>podaje stosowne</b> przykłady.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia różne rodzaje więzi społecznych.</li> <li>Wie, jaką funkcję pełnią role społeczne.</li> </ul> | <p>ich podziału.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Wyjaśnia, jaką funkcję pełni społeczeństwo w procesie socjalizacji.</li> <li>Charakteryzuje różne rodzaje więzi społecznych.</li> <li>Potrafi wskazać, jak poszczególne grupy wpływają na odgrywane przez nas role społeczne.</li> </ul>                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje człowieka jako istotę społeczną, używając poznanych pojęć.</li> </ul>                                                                                                                                                                   |
| <b>3. Zbiorowości i grupy społeczne</b>                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie, czym są <b>zbiorowości</b> społeczne.</li> <li>Wie, czym są normy grupowe.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie, czym są <b>grupy społeczne</b>.</li> <li>Dokonuje podziału grup społecznych na formalne i nieformalne, pierwotne i wtórne, duże i małe.</li> <li>Wskazuje przyczyny powstawania konfliktów.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Zna sposoby rozwiązywania <b>konfliktów</b>.</li> <li>Wie, jakimi metodami można osiągnąć kompromis.</li> </ul>                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>Charakteryzuje wybrane zbiorowości społeczne.</li> <li>Potrafi określić rolę zbiorowości w życiu społecznym.</li> <li>Charakteryzuje różne sposoby <b>podejmowania decyzji</b> w grupie oraz wskazuje ich dobre i złe strony.</li> <li>Wymienia najważniejsze rodzaje konfliktów.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Charakteryzuje różne grupy społeczne, wskazując ich specyficzne cechy.</li> <li>Określa, jaką rolę odgrywają różne grupy społeczne.</li> <li>Wskazuje sposoby rozwiązania prostego konfliktu interpersonalnego na drodze kompromisu.</li> </ul> |

| 4. Rodzina jako najważniejsza grupa społeczna                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wie, jaką rolę w społeczeństwie odgrywa <b>rodzina</b>.</li> <li>• Potrafi wymienić wartości ważne dla rodziny.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Opisuje rodzinę jako grupę społeczną.</li> <li>• Wie, czym są rodziny dwupokoleniowe i wielopokoleniowe; rozumie, na czym polega rola rodziców i osób starszych.</li> </ul>       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Potrafi wymienić akty prawne, które opisują rodzinę.</li> <li>• Zna <b>prawa i obowiązki</b> rodziców i dzieci.</li> </ul>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wymienia i opisuje podstawowe funkcje pełnione przez rodzinę.</li> <li>• Analizuje wartości ważne dla rodziny.</li> <li>• Opisuje prawa i obowiązki rodziców i dzieci.</li> <li>• Zna współczesne <b>typy rodziny</b>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Analizuje wpływ, jaki rodzina wywiera na dzieci.</li> </ul>                                                                                                                                                                |
| 5. Jak funkcjonują gospodarstwa domowe. Budżet domowy                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Potrafi poprawnie określić najważniejsze wydatki i dochody <b>gospodarstwa domowego</b>.</li> </ul>                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Zna i rozumie zasady racjonalnego gospodarowania <b>budżetem domowym</b>.</li> <li>• Rozumie pojęcie <b>deficyt budżetowy</b> i wie, jak uniknąć deficytu budżetowego.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Umie wyjaśnić rolę i znaczenie gospodarstwa domowego w gospodarce państwa.</li> <li>• Potrafi zaplanować i rozpisać zrównoważony budżet.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Przedstawia rolę rodziców i osób starszych w rodzinie oraz umie skorzystać z ich doświadczenia pomocnego podczas projektowania budżetu.</li> </ul>                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wyjaśnia, że współudział w planowaniu budżetu jest przejawem postawy obywatelskiej i patriotycznej.</li> <li>• Rozwija postawę odpowiedzialności i przedsiębiorczości w codziennym życiu gospodarstwa domowego.</li> </ul> |
| ROZDZIAŁ II / DZIAŁ TEMATYCZNY: Społeczność szkolna, lokalna i regionalna                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| 6. Samorząd szkolny                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Potrafi scharakteryzować klasę szkolną.</li> </ul>                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wskazuje najważniejsze prawa, jakie ma <b>samorząd</b></li> </ul>                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wie, czym jest <b>samorządność</b>, podaje</li> </ul>                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wskazuje, co najmniej kilka ważnych funkcji, które pełni</li> </ul>                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Uzasadnia znaczenie samorządności w państwie.</li> </ul>                                                                                                                                                                   |

|                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Opisuje życie społeczności szkolnej.</li> </ul>                                                                        | szkolny.                                                                                                                                                   | przykłady rodzajów samorządów.<br><br><ul style="list-style-type: none"> <li>• Podaje najważniejsze zasady wyboru samorządu szkolnego.</li> </ul>                                                      | szkoła.<br><br><ul style="list-style-type: none"> <li>• Podaje, jaką rolę w życiu społeczności szkolnej odgrywa samorząd.</li> <li>• Charakteryzuje działania samorządu uczniowskiego.</li> </ul>                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wyjaśnia, na przykładzie wyborów do organów samorządu szkolnego, stosowanie <b>procedur demokratycznych</b> w życiu szkoły oraz grup, w których uczestniczy.</li> </ul> |
| <b>7. Prawa i obowiązki ucznia</b>                                                                                                                              |                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                  |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Zna <b>prawa i obowiązki</b> ucznia.</li> <li>• Rozpoznaje przypadki łamania praw ucznia w swoim otoczeniu.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Zna prawa i obowiązki pracowników szkoły.</li> <li>• Zna instytucje zajmujące się ochroną praw ucznia.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Potrafi wskazać, z jakich aktów prawnych wynikają prawa ucznia.</li> <li>• Wymienia <b>akty prawa szkolnego</b>, w których zapisane są jego prawa.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wskazuje i opisuje źródła praw ucznia.</li> <li>• Potrafi opisać sytuacje szkolne, w których występują przykłady praw i obowiązków szkolnych.</li> <li>• Potrafi określić w konkretnych przypadkach, jakie prawa ucznia są naruszane.</li> <li>• Przedstawia sposoby <b>dochodzenia praw</b>, które zostały naruszone.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Dostrzega zależność między godnością ludzką a prawami ucznia, które mu przysługują.</li> </ul>                                                                          |
| <b>9. Moje miejsce na ziemi</b>                                                                                                                                 |                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                  |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wyjaśnia, czym są <b>mała ojczyzna</b> i region.</li> </ul>                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wymienia czynniki kształtujące odrębność regionalną.</li> </ul>                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wskazuje cechy charakterystyczne regionu, w którym mieszka.</li> </ul>                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Charakteryzuje czynniki kształtujące odrębność lokalną i regionalną.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Opisuje swoją małą ojczyznę, uwzględniając więzi lokalne.</li> <li>• Wymienia <b>tradycje i obyczaje</b> swojej</li> </ul>                                              |

|                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | społeczności regionalnej.                                                                                                                                                                                                          |
| <b>10. Samorządy terytorialne, lokalne i regionalne</b>                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                    |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Znajduje podstawowe informacje na temat swojej gminy i swojego regionu.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wymienia organy samorządowe wybierane przez obywateli.</li> <li>• Wymienia najważniejsze zadania organów samorządowych.</li> <li>• Wymienia organy stanowiące i wykonawcze w gminie (mieście/dzielnicy); powiecie i województwie.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wskazuje, w jaki sposób władze centralne mogą wpływać na decyzje władz samorządowych.</li> <li>• Wymienia najważniejsze zadania organów samorządowych.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Opisuje kompetencje władz centralnych wobec samorządu.</li> <li>• Wskazuje w których urzędach można załatwić wybrane sprawy.</li> <li>• Przedstawia możliwości załatwienia spraw przez <b>e-urząd</b>.</li> <li>• Potrafi wypełnić wniosek o wydanie dowodu osobistego.</li> <li>• Wyjaśnia, czym jest zarząd komisaryczny.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Przedstawia informacje na temat wydarzeń i postaci historycznych związanych z dziejami lokalnymi i regionalnymi.</li> </ul>                                                               |
| <b>11. Obywatele a władze samorządowe. Budżety obywatelskie</b>                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                    |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wymienia problemy społeczności lokalnej.</li> </ul>                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wie, czym jest <b>kapitał społeczny</b>.</li> <li>• Wie, czym są młodzieżowe rady miast i gmin.</li> </ul>                                                                                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Próbuje formułować sądy dotyczące problemów społecznych.</li> <li>• Potrafi wyjaśnić, czym jest <b>budżet obywatelski</b>.</li> </ul>                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Opisuje różne formy wpływania przez obywateli na decyzje władz samorządowych.</li> <li>• Wskazuje <b>przyczyny problemów</b> swojej społeczności lokalnej.</li> <li>• Próbuje wskazać</li> </ul>                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wymienia różne rodzaje kapitału społecznego i wskazuje na znaczenie tego zjawiska w procesach gospodarczych.</li> <li>• Przedstawia rolę i znaczenie rad młodzieżowych miast i</li> </ul> |

|                                                                                                                                                     |                                                                                                                    |                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                              |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                     |                                                                                                                    |                                                                        | sposobnych ich rozwiązania.                                                                                                                                                                                                                                                                 | gmin.<br>• Zna i opisuje procedury związane z wprowadzeniem budżetu obywatelskiego.                                                                                                                          |
| <b>ROZDZIAŁ III / DZIAŁ TEMATYCZNY: Wspólnoty narodowe, etniczne i obywatelski</b>                                                                  |                                                                                                                    |                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                              |
| <b>12. Narodowość a obywatelstwo</b>                                                                                                                |                                                                                                                    |                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                              |
| • Potrafi określić czas kiedy ukształtowały się współczesne narody.                                                                                 | • Wie czym różni się narodowość od obywatelstwa.                                                                   | • Zna <b>obowiązki obywatelskie</b> zapisane w <i>Konstytucji RP</i> . | • Wymienia czynniki narodotwórcze.<br><br>• Potrafi opisać więzi obywatelskie i tożsamość narodową.                                                                                                                                                                                         | • Przedstawia genezę współczesnych narodów.<br><br>• Potrafi opisać, czym jest postawa obywatelska, odnosząc się do obowiązków zapisanych w polskiej konstytucji.                                            |
| <b>13. Inni u nas – o mniejszościach narodowych i etnicznych</b>                                                                                    |                                                                                                                    |                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                              |
| • Odróżnia <b>mniejszości narodowe</b> od <b>mniejszości etnicznych</b> .<br><br>• Wskazuje różnice pomiędzy <b>migracją</b> a <b>uchodźstwem</b> . | • Wymienia mniejszości narodowe i etniczne żyjące obecnie w Polsce.<br><br>• Wyjaśnia, co to jest <b>Polonia</b> . | • Przedstawia prawa przysługujące mniejszościom.                       | • Charakteryzuje mniejszości narodowe i etniczne mieszkające w Polsce.<br><br>• Określa <b>miejsca zamieszkania mniejszości</b> w Polsce.<br><br>• Wyjaśnia, dlaczego mniejszościom przysługują odrębne prawa.<br><br>• Przedstawia zjawiska migracji i uchodźstwa we współczesnym świecie. | • Wymienia grupę posługującą się <b>językiem regionalnym</b> .<br><br>• Wskazuje przyczyny migracji i uchodźstwa.<br><br>• Opisuje w jaki sposób Polacy żyjący za granicą podtrzymują swoją więź z ojczyzną. |

| 14. Różne oblicza patriotyzmu                                                                                                                              |                                                                                                                                  |                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wie, co znaczy pojęcie <i>ojczyzna</i>.</li> <li>• Wymienia i opisuje polskie <b>symbole narodowe</b>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Podaje przekłady zachowań patriotycznych.</li> </ul>                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wymienia postawy sprzeczne z patriotyzmem.</li> </ul>                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wyjaśnia, odwołując się do różnych przykładów, czym jest <b>patriotyzm</b>.</li> <li>• Wskazuje różnice między patriotyzmem a nacjonalizmem, szowinizmem, ksenofobią.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Opisuje genezę polskich symboli narodowych.</li> <li>• Wymienia czynniki, które łączą ludzi z ojczyzną.</li> </ul>                                        |
| 15. Umiejętności i cnoty obywatelskie                                                                                                                      |                                                                                                                                  |                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                    |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wymienia cnoty obywatelskie.</li> </ul>                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Opisuje cechy dobrego obywatela.</li> </ul>                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Odwołując się do przykładów współczesnych i historycznych, opisuje wzory <b>postaw obywatelskich</b>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Określa znaczenie cnót i umiejętności obywatelskich w życiu społecznym.</li> <li>• Wymienia umiejętności społeczne.</li> </ul>                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wymienia różne wzorce działań obywatelskich.</li> <li>• Opisuje różne formy aktywności społecznej.</li> </ul>                                             |
| 16. Działania organizacji pozarządowych                                                                                                                    |                                                                                                                                  |                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                    |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Opisuje, czym jest <b>społeczeństwo obywatelskie</b>.</li> </ul>                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wskazuje, jak można aktywnie uczestniczyć w życiu publicznym i obywatelskim.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wskazuje działania, które podejmuje społeczeństwo obywatelskie.</li> </ul>                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wymienia najważniejsze cechy społeczeństwa obywatelskiego.</li> <li>• Opisuje aktywność społeczną Polaków.</li> </ul>                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Opisuje, jak powstawała idea społeczeństwa obywatelskiego.</li> <li>• Wskazuje potrzeby społeczne, które realizuje społeczeństwo obywatelskie.</li> </ul> |
| 17. Aktywność obywatelska młodych                                                                                                                          |                                                                                                                                  |                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                    |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wyjaśni na czym polega <b>wolontariat</b>.</li> <li>• Wie czym są <b>organizacje</b></li> </ul>                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Podaje przykłady organizacji i akcji społecznych skupiających</li> </ul>                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wskazuje różne możliwości działań społecznych, które mogą podejmować osoby</li> </ul>                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Charakteryzuje różne formy wolontariatu.</li> <li>• Opisuje różnorodne formy</li> </ul>                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wyjaśnia jak można realizować konstytucyjną zasadę pomocniczości.</li> </ul>                                                                              |

|                                                                                                        |                                                                                                                         |                                                                                                                 |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| pożytku publicznego.                                                                                   | młodych ludzi.<br>• Wymienia ich najważniejsze cele.                                                                    | młode.                                                                                                          | działalności młodych osób.                                                                                                                                              | • Dokonuje oceny działań społecznych adresowanych do młodych osób.                                                                |
| <b>18. Zachowania etyczne w działaniach obywatelskich</b>                                              |                                                                                                                         |                                                                                                                 |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                   |
| • Wie czym jest <b>etyka</b> .<br><br>• Wymienia przykłady łamania zasad etycznych w życiu publicznym. | • Wymienia cechy etyki zawodowej.<br><br>• Wskazuje negatywne skutki nieprzestrzegania zasad etycznych.                 | • Potrafi wyjaśnić pojęcia: <i>mobbing, lobbying, nepotyzm, korupcja</i> .                                      | • Uzasadnia konieczność stosowania zasad etyki w różnych dziedzinach społecznych.<br><br>• Opisuje negatywne zjawiska które wywołane są niestosowaniem zasad etycznych. | • Charakteryzuje wybrane cechy etyki zawodowej.<br><br>• Opisuje naruszanie zasad etycznych i wskazuje przyczyny takich zachowań. |
| <b>SEMESTR II</b>                                                                                      |                                                                                                                         |                                                                                                                 |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                   |
| <b>Ocena dopuszczająca</b>                                                                             | <b>Ocena dostateczna</b><br><i>Uczeń spełnia wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania oceny dopuszczającej oraz:</i> | <b>Ocena dobra</b><br><i>Uczeń spełnia wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania oceny dostatecznej oraz:</i> | <b>Ocena bardzo dobra</b><br><i>Uczeń spełnia wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania oceny dobrej oraz:</i>                                                        | <b>Ocena celująca</b><br><i>Uczeń spełnia wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania oceny bardzo dobrej oraz:</i>               |
| <b>ROZDZIAŁ IV /DZIAŁ TEMATYCZNY: Ustrój demokratyczny Rzeczypospolitej Polskiej</b>                   |                                                                                                                         |                                                                                                                 |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                   |
| <b>19. Państwo i jego funkcje</b>                                                                      |                                                                                                                         |                                                                                                                 |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                   |
| • Wie, czym jest <b>państwo</b> .<br><br>• Zna najważniejsze cechy państwa.                            | • Wymienia podstawowe funkcje państwa.<br><br>• Wskazuje wewnętrzne i zewnętrzne <b>funkcje państwa</b> .               | • Potrafi podać przykłady, jak państwo realizuje swoje zadania.                                                 | • Charakteryzuje elementy tworzące państwa.<br><br>• Opisuje najważniejsze cechy państwa.                                                                               | • Charakteryzuje funkcje państwa.<br><br>• Opisuje zadania, które powinno realizować państwo.                                     |
| <b>20. Fundamentalne zasady demokracji</b>                                                             |                                                                                                                         |                                                                                                                 |                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                   |
| • Potrafi określić, gdzie i kiedy                                                                      | • Wymienia najważniejsze                                                                                                | • Wyjaśnia zasadę <b>trójpodziału</b>                                                                           | • Opisuje, czym jest                                                                                                                                                    | • Opisuje zasady                                                                                                                  |

|                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>narodziła się idea demokracji.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wie, czym jest <b>demokracja bezpośrednia</b> i <b>demokracja pośrednia</b> (przedstawicielska).</li> </ul>           | <p>zasady demokracji.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wie, czym jest <b>referendum</b>.</li> <li>• Potrafi podać przykłady spraw, które mogą być poddawane pod referendum.</li> </ul> | <p><b>władzy.</b></p>                                                                                                                                                                           | <p>demokracja pośrednia i bezpośrednia, podaje przykłady stosowania tych zasad.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Potrafi uzasadnić konieczność ochrony praw mniejszości w demokracji.</li> <li>• Podaje zasady organizacji referendum.</li> </ul>                                            | <p>demokratyczne.</p>                                                                                                                                                                                                                        |
| <p align="center"><b>21. Konstytucja jako najważniejszy akt prawny</b></p>                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                              |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wie, czym jest <b>konstytucjonalizm</b>.</li> <li>• Wie, czym jest <b>preambuła</b>.</li> </ul>                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wymienia najważniejsze szczególne cechy konstytucji.</li> <li>• Wie, czym jest i dlaczego został powołany <b>Trybunał Konstytucyjny</b>.</li> </ul>       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wymienia najważniejsze zasady ustrojowe zapisane w konstytucji.</li> </ul>                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Charakteryzuje szczególne cechy konstytucji.</li> <li>• Analizuje teść preambuły <i>Konstytucji RP</i> i wskazuje najważniejsze wartości do, których się odwołuje.</li> <li>• Podaje przykłady spraw, którymi może zająć się Trybunał Konstytucyjny.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Przedstawia historię konstytucjonalizmu.</li> <li>• Potrafi wskazać dział konstytucji, w którym opisane są poszczególne kwestie.</li> <li>• Opisuje działanie Trybunału Konstytucyjnego.</li> </ul> |
| <p align="center"><b>22. Partie polityczne</b></p>                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                              |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wie czym jest zasada <b>pluralizmu politycznego</b>.</li> <li>• Potrafi wskazać różnice pomiędzy partią polityczną a inną organizacją społeczną.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Potrafi opisać system monopartyjny, dwupartyjny i wielopartyjny.</li> <li>• Wyjaśnia pojęcie <b>koalicji rządowej</b>.</li> </ul>                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Potrafi podzielić partie zasiadające w sejmie, wskazując partie prawicowe centrowe i lewicowe.</li> <li>• Wyjaśnia pojęcie <i>opozycja</i>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wymienia funkcje partii politycznych.</li> <li>• Potrafi wskazać różnice pomiędzy różnymi systemami partyjnymi.</li> <li>• Wymienia najważniejszy</li> </ul>                                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Ocenia różne systemy polityczne.</li> <li>• Wyjaśnia, dlaczego istnieje konkurencja pomiędzy partiami politycznymi.</li> </ul>                                                                      |

|                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                 | cele partii prawicowych, centrowych i lewicowych.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>23. Jak działa demokracja przedstawicielska: sejm i senat</b>                                                                                                       |                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Wyjaśnia pojęcie demokracji przedstawicielskiej.</li> <li>Wymienia cechy demokratycznych wyborów.</li> </ul>                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie, czym jest czynne i bierne <b>prawo wyborcze</b>.</li> </ul>                                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia najważniejsze instytucje sejmu i senatu.</li> <li>Potrafi wymienić kilka kompetencji sejmu i senatu.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wyjaśnia, dlaczego wybory są elementem demokracji pośredniej, czyli przedstawicielskiej.</li> <li>Opisuje cechy demokratycznych wyborów.</li> <li>Opisuje wskazaną funkcję parlamentu.</li> </ul>                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi podać przykłady sytuacji, gdy prawa wyborcze mogą być ograniczone.</li> <li>Opisuje, jak działa polski parlament.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                               |
| <b>24. Władza wykonawcza: Prezydent RP i Rada Ministrów</b>                                                                                                            |                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie, czym jest republikańska forma rządów.</li> <li>Potrafi wskazać, kto sprawuje w Polsce <b>władzę wykonawczą</b>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie, jak są przeprowadzane w Polsce wybory prezydenckie.</li> <li>Odszukuje i opracowuje informację o aktualnie urzędującym prezydencie.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Podaje imię i nazwisko urzędującego prezesa Rady Ministrów.</li> <li>Podaje przykłady kompetencji prezydenta.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Odwołując do zasady dobra wspólnego, wyjaśnia, czym jest republikańska forma rządów.</li> <li>Wie, kto może kandydować na urząd Prezydenta RP.</li> <li>Wyjaśnia, jak wyłaniany jest rząd.</li> <li>Potrafi wyjaśnić pojęcia: <i>rząd większościowy</i> i <i>rząd mniejszościowy</i>.</li> <li>Przedstawia kompetencje Rady Ministrów.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie, na czym polega <b>dualizm władzy wykonawczej</b> w RP.</li> <li>Podaje przykłady najważniejszych uprawnień prezydenta.</li> <li>Potrafi, korzystając z różnych źródeł, opisać działania obecnie urzędującego prezydenta.</li> <li>Potrafi wskazać decyzje rządu, które miały wpływ na indywidualne życie swoje lub swojej rodziny.</li> </ul> |

| 25. Władza sędziowska                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Wyjaśnia zasadę państwa prawa.</li> </ul>                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>Zan strukturę sędziowskiego powszechnego.</li> </ul>                                                                                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wyjaśnia zasady: niezależności, niezawisłości oraz dwuinstancyjności.</li> </ul>                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie, czym zajmują się sądy powszechne i trybunały.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>Podaje przykłady naruszenia zasad państwa prawa.</li> <li>Wyjaśnia najważniejsze zasady określające działalność władzy sędziowskiej.</li> <li>Opisuje, jak działają organy wymiaru sprawiedliwości.</li> </ul> |
| ROZDZIAŁ V / DZIAŁ TEMATYCZNY: Świat, Europa                                                               |                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                       |
| 26. Organizacje międzynarodowe                                                                             |                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia kilka kierunków polskiej polityki zagranicznej.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia cele i przejawy działania Organizacji Narodów Zjednoczonych.</li> <li>Wskazuje cele i różne formy działalności Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia państwa należące do NATO.</li> <li>Przedstawia działalność Polski w ONZ, Unii Europejskiej i NATO.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje najważniejsze kierunki polityki zagranicznej: suwerenność, współpraca w organizacjach międzynarodowych, polityka regionalna, polityka wschodnia.</li> <li>Określa okoliczności powstania ONZ i NATO.</li> <li>Opisuje najważniejsze organy NATO i ONZ.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia przykłady misji wojskowych ONZ i NATO.</li> <li>Wymienia i opisuje organizacje wyspecjalizowane działające w ramach ONZ.</li> </ul>                                                                   |
| 27. Cele i zasady działania Unii Europejskiej                                                              |                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Wskazuje przyczyny powstania Unii Europejskiej.</li> </ul>          | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia ogólne cele UE.</li> </ul>                                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi wymienić państwa członkowskie UE.</li> </ul>                                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wskazuje pięć najważniejszych wydarzeń związanych z powstaniem</li> </ul>                                                                                                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>Na podstawie szczegółowych celów wskazuje główne kierunki</li> </ul>                                                                                                                                           |

|                                                                                                     |                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                     |                                                                                                                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia najważniejsze instytucje UE.</li> </ul>                                                                                             | UE, uzasadnia swój wybór.                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <b>rozwoju UE.</b> <ul style="list-style-type: none"> <li>Zna zadania najważniejszych instytucji UE.</li> </ul>                                                                                     |
| <b>28. We wspólnej Europie</b>                                                                      |                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                     |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia <b>ogólne cele</b> UE.</li> </ul>                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia najważniejsze instytucje UE.</li> </ul>                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia podstawowe prawa <b>obywateli Unii Europejskiej</b>.</li> </ul>                                                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje korzyści z członkostwa w UE dla gospodarki oraz społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem ludzi młodych.</li> <li>Podaje przykłady programów finansowanych z UE.</li> </ul>                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi podać liczbę polskich <b>eurodeputowanych</b>.</li> <li>Opisuje, jak prawa obywatela UE wpływają na życie obywateli państw członkowskich.</li> </ul> |
| <b>29. Problemy współczesnego świata</b>                                                            |                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                     |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Wyjaśnia, czym jest zjawisko <b>globalizacji</b>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wyjaśnia pojęcia: <i>fundamentalizm religijny</i> i <i>terroryzm</i>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia problemy ekonomiczne i demograficzne świata.</li> <li>Wymienia problemy związane ze środowiskiem naturalnym i chorobami.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Charakteryzuje globalne problemy ekonomiczne i demograficzne.</li> <li>Znajduje i opracowuje informacje o <b>konfliktach</b> toczących się na świecie.</li> <li>Charakteryzuje problemy związane ze środowiskiem naturalnym i chorobami.</li> <li>Opisuje zjawisko <b>terroryzmu</b>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje globalizację w różnych aspektach.</li> <li>Przestawia propozycje działań w kierunku rozwiązania problemów współczesnego świata.</li> </ul>           |
| <b>ROZDZIAŁ VI / DZIAŁ TEMATYCZNY: Prawa człowieka, nieletni wobec prawa</b>                        |                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                     |
| <b>30. Jak kształtowały się prawa człowieka</b>                                                     |                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                     |

|                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                              |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wskazuje, z czego wynikają <b>prawa człowieka</b>.</li> <li>• Uzasadnia, dlaczego prawa człowieka są niezbywalne.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wskazuje źródła ludzkiej <b>godności</b>.</li> <li>• Wymienia najważniejsze cechy praw człowieka.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Omawia cechy praw człowieka.</li> <li>• Wymienia najważniejsze dokumenty, które tworzą międzynarodowy system ochrony praw człowieka.</li> <li>• Wie, kiedy powstała <i>Powszechna Deklaracja Praw Człowieka</i>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wie, czym jest prawo naturalne i określa jego wpływ na rozwój idei praw człowieka.</li> <li>• Charakteryzuje pojęcie godności, rozróżniając godność osobową człowieka od godności osobistej.</li> <li>• Na podstawie preambuły <i>Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka</i> analizuje jej najważniejsze treści.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Przedstawia najważniejsze wydarzenia związane z rozwojem idei praw człowieka.</li> <li>• Wymienia najważniejsze zadania międzynarodowego systemu ochrony praw człowieka.</li> </ul> |
| <b>31. Prawa człowieka zapisane w Konstytucji RP</b>                                                                                                                  |                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                              |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wymienia prawa i wolności osobiste, które są ważne dla młodych osób.</li> </ul>                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wie, jak pojęcia: <i>wolności</i> i <i>prawa</i> charakteryzowane są w <i>Konstytucji RP</i>.</li> </ul>     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wymienia ogólne zasady dotyczące praw i wolności zapisanych w polskiej konstytucji.</li> <li>• Wymienia różne formy uczestniczenia obywateli w życiu publicznym.</li> </ul>                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wskazuje na różnice pomiędzy prawami a wolnościami.</li> <li>• Potrafi wskazać granice wolności i zakres praw gwarantowany przez państwo.</li> </ul>                                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Potrafi wymienić i scharakteryzować wybrane prawa osobiste i polityczne zapisane w <i>Konstytucji RP</i>.</li> <li>• Wie, czym jest ludowa inicjatywa ustawodawcza.</li> </ul>      |
| <b>32. Ochrona praw człowieka</b>                                                                                                                                     |                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                              |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wymienia różne systemy ochrony praw człowieka.</li> </ul>                                                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wie, jaką rolę w ochronie praw człowieka pełni <b>Rzecznik Praw Obywatelskich</b>.</li> </ul>                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wymienia najważniejsze elementy systemu praw człowieka w Polsce.</li> <li>• Wymienia <b>organizacje pozarządowe</b> działające na rzecz ochrony praw człowieka.</li> <li>• Opisuje działania <b>Rzecznika</b></li> </ul>    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Opisuje najważniejsze funkcje Rzecznika Praw Obywatelskich.</li> <li>• Opisuje działania organizacji pozarządowych na rzecz ochrony praw człowieka.</li> </ul>                                                                                                                                                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Potrafi przedstawić sposób <b>złożenia wniosku</b> do RPO.</li> <li>• Wskazuje sytuacje, które uprawniają do podejmowania interwencji przez Rzecznika Praw Dziecka.</li> </ul>      |

|                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                            |                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                            | <b>Praw Dziecka.</b>                                                                                                                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Opisuje wybrane prawa zapisane w <i>Konwencji o prawach dziecka</i>.</li> <li>• Podaje przykłady naruszania praw dziecka.</li> </ul>               | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wymienia instytucje, które zajmują się ochroną praw człowieka w systemie uniwersalnym, regionalnym i krajowym.</li> </ul>                                                                               |
| <b>33. Uprawnienia policji i służb porządkowych</b>                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                            |                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Zna najważniejsze <b>zadania policji</b> i służb porządkowych.</li> <li>• Wie, na czym polega <b>przymus bezpośredni</b>.</li> </ul>                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Podaje przykłady środków przymusu bezpośredniego.</li> <li>• Wymienia podstawowe rodzaje przemocy.</li> </ul>     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wskazuje sytuacje, gdy służby porządkowe mogą użyć przymusu bezpośredniego.</li> </ul>           | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Podaje przykłady sytuacji, w których policja może korzystać ze swoich uprawnień.</li> </ul>                                                        | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Potrafi określić, jak należy się zachować w sytuacjach, gdy mamy do czynienia z przemocą.</li> </ul>                                                                                                    |
| <b>34. Młodzi ludzie w kontakcie z prawem</b>                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                            |                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Opisuje, czym jest <b>przemoc rówieśnicza</b>.</li> <li>• Wskazuje, które rodzaje przemocy rówieśniczej są zaliczane do przestępstw, a które – do wykroczeń.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Potrafi wymienić różne typy przestępstw.</li> <li>• Wie, jaki sąd rozpatruje <b>sprawy nieletnich</b>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wymienia prawa, które przysługują nieletniemu, który został zatrzymany przez policję.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wskazuje różnice pomiędzy wykroczeniem, występkiem a zbrodnią.</li> <li>• Wymienia środki, które może zastosować sąd wobec nieletniego.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Opisuje, na jakich zasadach nieletni odpowiadają za <b>czyny karalne</b> w zależności od wieku.</li> <li>• Wskazuje sytuacje, w których zatrzymanego nieletniego należy natychmiast zwolnić.</li> </ul> |
| <b>ROZDZIAŁ VII / DZIAŁ TEMATYCZNY: W świecie mediów i informacji</b>                                                                                                                                            |                                                                                                                                                            |                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>35. Media we współczesnym świecie</b>                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                                            |                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wie, czym są <b>środki masowego przekazu</b>.</li> </ul>                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wymienia różne <b>rodzaje mediów</b>, dzieląc je na: pisane, audiowizualne</li> </ul>                             | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Wymienia <b>funkcje mediów</b>.</li> <li>• Wyjaśnia pojęcie czwartej</li> </ul>                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Opisuje różne rodzaje mediów.</li> <li>• Wyjaśnia, dlaczego media</li> </ul>                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Opisuje różne funkcje mediów.</li> <li>• Opisuje, jaką rolę</li> </ul>                                                                                                                                  |

|                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                      | i interaktywne.                                                                                                                                                                                                | władzy.                                                                                                                                                                                                                                                  | są nazywane <b>czwartą władzą</b> .                                                                                                                                                                                                                                | odgrywają media we współczesnym społeczeństwie.<br><br>• Wyjaśnia pojęcie <i>public relations</i> .                                                                               |
| <b>36. Jak korzystać ze środków masowego przekazu</b>                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                   |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia i opisuje umiejętności, które umożliwią swobodne poruszanie się wśród natłoku informacji.</li> <li>Odnajduje w mediach <b>informacje na wskazany temat</b>, analizuje je.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wyjaśnia pojęcia: <i>społeczeństwo informacyjne</i> i <i>globalna wioska</i>.</li> <li>Wie dlaczego dziennikarstwo jest <b>zawodem zaufania publicznego</b>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia zachowania etyczne w mediach elektronicznych.</li> <li>Odróżnia fakty od komentarzy.</li> </ul>                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>Uzasadnia, czy społeczeństwo polskie jest społeczeństwem wiedzy.</li> <li>Wymienia i opisuje zjawiska utrudniające przepływ informacji w sieci.</li> <li>Wymienia i opisuje zasady <b>etyki dziennikarskiej</b>.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Opisuje wpływ mediów na zjawisko globalizacji.</li> <li>Wyjaśnia, dlaczego nie należy mieszać faktów z komentarzami i opiniami.</li> </ul> |
| <b>37. Informacja i przekaz na wagę złota</b>                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                   |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie, czym jest <b>reklama społeczna</b>.</li> </ul>                                                                                                                                           | <ul style="list-style-type: none"> <li>Odszukuje w internecie komunikaty z badań opinii publicznej.</li> </ul>                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie, na czym polega znaczenie <b>badań opinii publicznej</b>.</li> </ul>                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li><b>Odczytuje i interpretuje</b> wyniki sondaży opinii publicznej.</li> </ul>                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia i analizuje różne reklamy społeczne.</li> </ul>                                                                                   |
| <b>38. Cyberprzestrzeń – korzyści i zagrożenia</b>                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                   |
| <ul style="list-style-type: none"> <li>Wie czym jest <b>cyberprzestrzeń</b>.</li> </ul>                                                                                                                                              | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia zasady <b>bezpieczeństwa w sieci</b>.</li> </ul>                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia zagrożenia i korzyści wynikające z korzystania z cyberprzestrzeni.</li> <li>Wymienia najważniejsze rodzaje szkodliwych programów, które stanowią zagrożenie dla uczestników cyberprzestrzeni.</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>Wymienia najważniejsze funkcje cyberprzestrzeni.</li> <li>Zan zasady, jakie należy stosować aby uchronić się przed <b>szkodliwym oprogramowaniem</b>.</li> </ul>                                                            | <ul style="list-style-type: none"> <li>Potrafi uzasadnić, że cyberprzestrzeń to miejsce służące swobodnemu przekazywaniu idei i informacji.</li> </ul>                            |

**Wymagania edukacyjne są dostosowane do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia.**

1. Program nauczania: Wiedza o społeczeństwie, Klasa 8, podręcznik- P. Krzesicki, P. Kur
2. Podstawa programowa: Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 28 czerwca 2024r.
3. Statut Szkoły Podstawowej nr 323 im. Polskich Olimpijczyków w Warszawie.